

NL SINT-MICHIEL, STANDBEELD-WINDWIJZER

Het standbeeld van de aartsengel Michaël, patroonheilige van Brussel, met de verslagen duivel aan zijn voeten, bestaat uit elementen in gehamerd koper. Het wordt toegeschreven aan de koperslager Maarten van Rode en zijn medewerkers, die ongetwijfeld werkten op basis van een ontwerp dat werd getekend door een team van kunstenaars en ambachtslieden. Van aan de basis tot aan de punt van het geheven zwaard is het bijna 5 m hoog en het weegt ongeveer 400 kg. In 1455 werd het boven op de toren van het stadhuis gehesen, waar het op bijna 98 m boven het plein symbool stond voor de macht en de onafhankelijkheid van het stadsbestuur.

Het originele beeld kreeg in de loop der eeuwen meermaals een onderhouds- en herstelbeurt en bleef tot 1993 op de toren staan. Nadat het bij de recentste restauratie van de toren van het stadhuis werd gedemonteerd, bleek dat de platen te beschadigd waren. Daardoor zou het op middellange termijn moeilijk worden het beeld te conserveren. Bovendien kon het een gevaar vormen voor de veiligheid. Daarom werd er een kopie gemaakt, die sinds 1996 het originele beeld vervangt.

De Sint-Michiel van het stadhuis is in meer dan één opzicht een uitzonderlijk werk.

Door de sobere monumentaliteit, de elegante houding en weergave van beweging, de kwaliteit van het reliëf en het afgelijnde silhouet mag het beeld tot de meesterwerken van de Brabantse beeldhouwkunst van het midden van de 15e eeuw worden gerekend. De precisie waarmee de wapenrusting en het wapen zijn weergegeven, verraden een streven naar realisme.

Een standbeeld dat ook als windwijzer dienst doet is een ingenieuze vondst. Het beeld bestaat uit platen die werden opgehangen aan een smeedijzeren skelet. Dat balanceert op zijn beurt op een bol, op de top van een metalen paal die is verankerd in het metselwerk van de toren, waar het draait naar de grillen van de wind. De windwijzer maakte deel uit van het oorspronkelijk ontwerp van de toren. Opdat het beeld doeltreffend en betrouwbaar zou functioneren, was accurate kennis op verschillende domeinen nodig. De mechaniek zou pas in de jaren 1980 beginnen haperen.

Sint-Michiel, die sinds de 13^e eeuw symbool staat voor het stadsbestuur, siert met een verbluffende vanzelfsprekendheid de toren van het gebouw waar dat bestuur zetelt. De vergulde windwijzer, die weer en wind trotseert, is de beschermer van de stad. Van kilometers ver zien bezoekers waar het stadhuis staat, dat werd gebouwd tussen 1401 en 1454 en zich bevindt in het hart van het handelscentrum van de hoofdstad van het rijke hertogdom Brabant.

Dit meesterwerk van beeldhouwkunst, ambachtskunst en technische knowhow is een van de grootste en fijnst uitgewerkte bekende windwijzers in Europa. Het is ondanks een vijf eeuwen durende aanwezigheid op de torenspits van het stadhuis in een opmerkelijk goede staat. Van de 15^e tot de 20^e eeuw was Sint-Michiel ontegenzeggelijk het meest opvallende element in het Brusselse stadslandschap. Zijn aanwezigheid werd pas minder opvallend door de stedenbouwkundige ingrepen na de Tweede Wereldoorlog. Dat maakt het beeld echter niet minder fascinerend.

**Het originele windwijzer
in het Museum van de Stad Brussel**

